

KNJIŽNIČARSKÉ NOVICE

6(1996)3

13. marec 1996

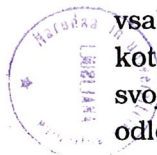
IZOBRAŽEVANJE

SAMOSTOJNI ŠTUDIJ BIBLIOTEKARSTVA

Stvari, ki so v človekovem življenju temeljne, ki ga vsak dan spremljajo in brez katerih življenje samo skoraj da ne bi bilo mogoče ali pa v njem ne bi mogli najti smisla, so običajno tako samoumevne, da nanje sploh nismo pozorni ali se jih ne zavedamo dovolj.

Med te temeljne stvari, ne samo v človekovem bivanju, ampak sploh v vsem, kar je, v celotnem kozmosu, je zakon ali bolje zakonitost rasti iz manj popolnega k bolj popolnemu. Vse, kar nas obdaja, stremi k popolnosti. Zakonitost rasti iz manj popolnega k bolj popolnemu je zapisana globoko v človekovo naravo. Prepričan sem, da je ta zakonitost kot nekakšen neizbrisljiv program vgravirana v vsako človekovo celico in v človeka kot celotno bitje. Toda človek o svoji usodi sam odloča. Lahko se odloči tudi, da ne bo sledil tej

osnovni zakonitosti. Lahko se tudi zgodi, da ga okoliščine močno ovirajo pri uresničevanju te osnovne zakonitosti. Lahko se zgodi, da mu je tudi popolnoma onemogočeno slediti tej zakonitosti. Kaj se tedaj zgodi? Zgodi se nekaj podobnega kot bi se zgodilo ptici, če bi jo nekdo ali nekaj zadržalo v njenem sproščenem letu. Nekaj časa bi se borila, nato pa omagala. Zgodilo bi se nekaj podobnega kot se dogaja z naravo, ki jo prekomerno onesnažujemo. Omaga, odpove. Še mnogo bolj tragične so posledice nemoči uresničevanja osnovne zakonitosti pri človeku. Medtem ko ga življenje takorekoč vsake celice sili k rasti iz manj popolnega k bolj popolnemu, ko vse v njem stremi in teži k napredovanju, k popolnosti, je ta tok nenadoma prekinjen, zavrt, onemogočen zaradi posameznikove lastne odločitve ali če hočete "dolce far niente", ali zaradi zunanjih okoliščin, včasih tudi zaradi nerazumnih dogajanj v ožji ali širši družbi. Kaj se tedaj dogaja v človeku? V človeku pride do nekakšnega bivanjskega zloma. Zgodi se mu podobno kot ptici, ki jo je nekaj zaustavilo v njenem letu. Začne padati. Za človeka rečemo, da začne propadati, da je frustriran in podobno. V resnici

gre za veliko tragiko. človek je v svojem poletu zaustavljen. Zato životari. Podobno kot ptica tudi še nekaj časa maha s krili, nato pa omaga. Zakonitost rasti iz manj popolnega k bolj popolnemu je v človeku sicer zapisana večnostno, a vendar nežno in prefinjeno tako kot je v našem življenju z vsemi resnično velikimi in temeljnimi stvarmi.

Morda mi bo kdo poočital, da takšen uvod pač ne spada k predavanju o samostojnem študiju bibliotekarstva. Povod za to razmišljanje je položaj večine slovenskih knjižničarjev, zlasti tistih v šolskih knjižnicah, ki so nezadovoljni, če rečem frustrirani, bi morda bilo pregrobo, vendar so na nek način zaustavljeni v svojem letu in poletu. Nekako se ne morejo prebiti naprej, vsaj poklicno ne. Ker pa je poklicna uspešnost in napredovanje del celostnega človekovega razvoja, jih nemoč napredovati na poklicnem področju ovira tudi v osebnotnem razvoju. Z nadaljevanjem študija bibliotekarstva se jim odpira možnost nadaljnjega razvoja ali če se vrnem na uvodne misli: odpira se jim možnost uresničevanja temeljne zakonitosti; s tem pa notranje skladnosti, trdnosti in zadovoljstva.

Kronologija izobraževanja knjižničnih delavcev v Sloveniji

Prva organizirana oblika strokovnega izobraževanja poklicnih knjižničarjev sta bila dva petmesečna tečaja za delavce s končano srednjo šolo 1947. in 1948. leta (115 kandidatov).

Enoletna šola za knjižničarje in arhivske pomočnike je bila organi-

zirana v šolskem letu 1957/58 in ponovljena leta 1963/64. Šola je bila občasna, delala naj bi vsako drugo leto "saj je bilo treba previdnosti, da ne bi usposobili preveč knjižničarjev, kakor jih naše knjižnice ob sedanjem stanju prenesejo" kot je 1958. leta zapisal Matija Rode. V času po prvi knjižničarski šoli (1958) sta bila dva neuspešna poizkusa, da se organizira redno izobraževanje. Prvi na takratni Višji pedagoški šoli v Ljubljani. Izdelan je bil predlog za samostojni študij. Ker pa se ni ujema s konceptom drugih študijskih programov šole, je bil izdelan predlog za dvopredmetni študij. 1961 je vodstvo šole predlog zavrnilo. Drugi predlog je posredovalo Društvo bibliotekarjev. Vključeval je štiriletni študij bibliotekarstva na univerzi (FF). Predlog ni bil sprejet.

Redni dvopredmetni višješolski študij knjižničarstva je uspelo vključiti v program Pedagoške akademije 1964/65. Knjižničarstvo je vpisalo 22 študijskih generacij.

Program visokošolskega študija bibliotekarstva je pripravila katedra za bibliotekarstvo na Pedagoški akademiji, potrjen je bil 1985. leta, prvi vpis pa je bil v študijskem letu 1987/88 na FF.

Program samostojnega študija bibliotekarstva: potrjen 1995, prvi vpis 1996/97.

Program podiplomskega študija: predložen 1996.

Strokovni izpiti

Strokovni izpiti so v Sloveniji organizirani že od leta 1951. Pomenijo poseben način pridobivanja bibliotekarskih strokovnih kvalifikacij po končani ustrezni stopnji splošnega izobraževanja in po opravljenem pripravniškem stažu v

knjižnici. Do uvedbe rednega študija so bili edina oblika preverjanja strokovne usposobljenosti delavcev knjižnic. Do sedaj je strokovne izpite opravilo preko 1700 knjižničarjev.

Samostojni študij bibliotekarstva

Ideja o samostojnem študiju bibliotekarstva je bila prisotna že takoj v začetnih predlogih za uvedbo rednega bibliotekarskega izobraževanja (Višja pedagoška šola 1961). Bolj ali manj je ta ideja ostala živa ves čas bibliotekarskega izobraževanja. O uvedbi samostojnega študija so razpravljali tudi sodelavci Oddelka za bibliotekarstvo na FF leta 1992. Intenzivno pa smo začeli pripravljati program samostojnega študija potem, ko je Odbor za visoko šolstvo zavrnil predlagani program nadaljevalnega študija za diplomante PA splomladi 1995. leta. Izražena je bila zahteva, da je nadaljevalni študij za diplomante PA lahko le del samostojnega študija bibliotekarstva. Predlagani program je bil sprejet. Samostojni študij bibliotekarstva se začne v letošnjem letu.

Kaj pridobimo s samostojnim študijem?

- več znanja
- dvojno število dosedanjih ur predavanj, vaj in seminarjev
- večji ugled bibliotekarske stroke
- boljše izhodišče za podiplomski študij
- možnost za nadaljevanje študija diplomantov PA

Problemi

zaposlitev:

- v splošnih knjižnicah,
- v šolskih knjižnicah - uvesti dopolnilno pedagoško izobraževanje,
- v visokošolskih knjižnicah,
- v narodni knjižnici,
- v specialnih knjižnicah - potrebna specializacija

Predmetnik samostojnega študija bibliotekarstva

Predmet	I.	II.	III.	IV.	ure
1. Osnove bibliotekarstva	2				60
2. Razvoj bibliotekarstva	2				60
3. Razvoj tiskarstva in knjige				1	30
4. Rokopisno gradivo (kodikologija)			2		60
5. Zaščita in restavriranje knj. gradiva				2	60
6. Sodobna org. bibliotekarstva		2	2	2	180
7. Slošnoizobraževalne knjižnice		1			30
8. Šolske knjižnice		1			30
9. Visokošolske knjižnice			1		30
10. Specialne knjižnice			1		30
11. Študij uporabnikov				2	60
12. Knjižnični marketing				2	60
13. Knjižnični management				2	60
14. Knjižgarstvo	2	2	2	2	240
15. Bibliometrija			2		60
16. Primerjalno bibliotekarstvo				2	60
17. Bibliotekonomija	2	2	2	2	240
18. Bibliografija	2				60
19. Klasifikacija		2	2		120
20. Dokumentalistika				2	60
21. Metodika bibliot. komuniciranja			2		60
22. Kognitivna psihologija			2	2	120
23. Razvojna psihologija		2			60
24. Informacijska tehnologija	3				90
25. Avtomatizacija poslovanja knjižnic		3			90
26. Uvod v informacijsko znanost	2				60
27. Podatkovne zbirke I.		2			60
28. Podatkovne zbirke II.			2		60
29. Računalniško komuniciranje				2	60
30. Uvod v znanstveno delo	2	2			120
31. Razvoj in sistematika znanosti	2				60
32. Sociologija množičnih medijev			2		60
33. Angleščina	2	2			120
34. Tuji jezik II.			2		60
Delovna praksa		80 ur	80 ur		160
Skupaj	21	21	24	23	2830

Krepko tiskani predmeti so v samostojnem programu novi, nekateri dosednji predmeti pa imajo povečano število ur.

PREDMETNIK: BIBLIOTEKARSTVO

I. LETNIK	Zimski semester			Letni semester		
	pred.	vaje	sem.	pred.	vaje	sem.
1. OSNOVE BIBLIOTEKARSTVA	2	0	0	2	0	0
2. RAZVOJ BIBLIOTEKARSTVA	2	0	0	2	0	0
3. RAZVOJ IN SISTEMATIKA ZNANOSTI	2	0	0	2	0	0
4. KNJIGARSTVO I.	2	0	0	2	0	0
5. BIBLIOTEKONOMIJA I.	2	0	0	1	1	0
6. BIBLIOGRAFIJA	2	0	0	1	1	0
7. INFORMACIJSKA TEHNOLOGIJA	1	2	0	1	2	0
8. UVOD V INFORM. ZNANOST	2	0	0	1	1	0
9. UVOD V ZNANSTVENO DELO	2	0	0	1	1	0
10. ANGLEŠČINA	0	2	0	0	2	0
Skupaj ur: 21	17	4	-	13	8	-

II. LETNIK	Zimski semester			Letni semester		
	pred.	vaje	sem.	pred.	vaje	sem.
1. SODOBNA ORG. BIBLIOTEKARSTVA I.	2	0	0	2	0	0
2. SPLOŠNOIZOBRAŽEVALNE KNJIŽNICE	0	0	1	0	0	1
3. ŠOLSKE KNJIŽNICE	0	0	1	0	0	1
4. KNJIGARSTVO II.	2	0	0	2	0	0
5. BIBLIOTEKONOMIJA II.	1	1	0	1	1	0
6. KLASIFIKACIJA	1	1	0	1	1	0
7. AVTOMATIZACIJA POSLOVANJA KNJIŽNIC	1	2	0	1	2	0
8. PODATKOVNE ZBIRKE I.	1	1	0	1	1	0
9. RAZVOJNA PSIHOLOGIJA	2	0	0	2	0	0
10. UVOD V ZNANSTVENO DELO	2	0	0	0	2	0
11. ANGLEŠČINA II.	0	2	0	0	2	0
DELOVNA PRAKSA: 80 UR						
Skupaj ur: 21 + delovna praksa	12	7	2	10	9	2

III. LETNIK	Zimski semester			Letni semester		
	pred.	vaje	sem.	pred.	vaje	sem.
1. SODOBNA ORG. BIBLIOTEKARSTVA II	2	0	0	2	0	0
2. VISOKOŠOLSKE KNJIŽNICE	0	0	1	0	0	1
3. SPECIALNE KNJIŽNICE	0	0	1	0	0	1
4. KNJIGARSTVO III.	1	0	1	1	0	1
5. BIBLIOMETRIJA	2	0	0	0	2	0
6. BIBLIOTEKONOMIJA III.	1	1	0	1	1	0
7. KLASIFIKACIJA	2	0	0	1	1	0
8. METODIKA BIBLIOT. KOMUNICIRANJA	1	1	0	1	1	0
9. KOGNITIVNA PSIHOLOGIJA	2	0	0	1	0	1
10. PODATKOVNE ZBIRKE II.	2	0	0	1	1	0
11. ROKOPISNO GRADIVO - KODIKOLOGIJA	2	0	0	2	0	0
12. SOCIOLOGIJA MNOŽIČNIH MEDIJEV	2	0	0	2	0	0
13. TUJI JEZIK II.	0	2	0	0	2	0
DELOVNA PRAKSA: 80 UR						
Skupaj ur: 24 + delovna praksa	17	4	3	12	8	4

IV. LETNIK	Zimski semester			Letni semester		
	pred.	vaje	sem.	pred.	vaje	sem.
1. SODOBNA ORG. BIBLIOTEKARSTVA III.	2	0	0	2	0	0
2. PRIMERJALNO BIBLIOTEKARSTVO	2	0	0	2	0	0
3. KNJIŽNIČNI MARKETING	0	0	2	0	0	2
4. KNJIŽNIČNI MANAGEMENT	0	0	2	0	0	2
5. BIBLIOTEKONOMIJA IV.	0	0	2	0	0	2
6. KNJIGARSTVO IV.	2	0	0	2	0	0
7. DOKUMENTALISTIKA	2	0	0	1	1	0
8. RAČUNALNIŠKO KOMUNICIRANJE	1	1	0	1	1	0
9. KOGNITIVNA PSIHOLOGIJA	2	0	0	2	0	0
10. ŠTUDIJ UPORABNIKOV	2	0	0	2	0	0
11. RAZVOJ TISKARSTVA IN KNJIGE	0	0	0	2	0	0
12. ZAŠČITA IN RESTAV. KNJ. GRADIVA	2	0	0	2	0	0
Skupaj ur: 23	15	1	6	16	2	6

Vpis

V študijskem letu 1996/97 bo Oddelek za bibliotekarstvo prvič vpisal študente za samostojni študij bibliotekarstva, hkrati ukinja študij po B programu. Pri vpisu v to študijsko leto bomo vpisali 40 rednih študentov v samostojni program in 30 študentov v dvopredmetni program. Vpisali bomo tudi 4 izredne študente v 1. letnik samostojnega programa in 3 izredne študente dvopredmetnega programa.

Pri samostojnem programu smo razpisali 40 študijskih mest v III. letniku kot izredni študij za diplomante knjižničarstva na bivši Pedagoški akademiji. Vpis na ta študij bo možen tudi naslednja leta.

Vpisani študenti bodo morali do vpisa v 4. letnik opraviti diferencialne izpite iz naslednjih predmetov:

- Informacijska tehnologija
- Uvod v informacijsko znanost
- Avtomatizacija poslovanja knjižnic
- Podatkovne zbirke I

Za izredne študente, vpisane v 3. letnik, bo študij organiziran ob petkih in sobotah, čas študija se podvoji (en letnik v dveh letih). Stroške za študij bodo morali kandidati poravnati sami oziroma ustanove, kjer so zaposleni.

Če bo število kandidatov za izredni študij v tretjem letniku večje od razpisanega, bo Oddelek za bibliotekarstvo

oblikoval prednostni seznam izrednih študentov.

Informacije glede študija dobite na tel.: 061 1769 374 (375).

Vsem kandidatom za "nadaljevalni" študij bibliotekarstva želim veliko poguma, vztrajnosti in osebnega zadovoljstva. Spomini na študentska leta so najlepši. Mar ne? Zakaj jih potem ne bi ponovili? Srečno!

Jože Urbanija

SPLOŠNOIZOBRAŽEVALNE KNJIŽNICE

MEDNARODNI DAN KNJIG ZA OTROKE

Praznovanje rojstnega dne Hansa Christiana Andersena 2. aprila, ki ga je Mednarodna zveza za mladinsko književnost (IBBY) proglasila za Mednarodni dan knjig za otroke, letos sponzorira danska sekcija IBBY.

Poslanico v počastitev tega dne je napisal ugledni danski pisatelj Bjarne Reuter. Z njo nas vabi v čudoviti svet čarobnih pustolovščin in vse, kar zahteva od nas, je, da se mu pridružimo. Njegovo sporočilo se glasi: Knjige so potni list za notranji svet. Priljubljeni pisatelj, med čigar največje uspehe uvrščamo knjižno serijo o dečku Busterju, je leta 1990 prejel častno

odličje v okviru nagrade Hansa Cristiana Andersena.

Plakat pa je delo mednarodno priznane in priljubljene ilustratorke knjig za otroke Lilian Brøgger. Izdelan je v zanjo značilnem svojskem in izrazitem stilu. Njene ilustracije sestavljajo obsežen opus, od nove interpretacije Alice v čudežni deželi do likovne obdelave Hundrede historier (Louis Jensen). Lilian Brøgger je danska kandidatka za Andersenovo nagrado 1996.

Breda Mahkota

KNJIGE SO POTNI LIST ZA NOTRANJI SVET

Nekoč so me poslali na podstrešje, da bi od tam prinesel kartonsko škatlo z okraski za božično drevesce. Podstrešje je bilo vlažno in temno, zato sem imel s seboj svetilko. Ko sem iskal zvezdo, steklene krogle in svečnike v obliki debeloličnih angelčkov, sem naletel na škatlo, povezano z debelo vrvjo. Skušal sem jo premakniti, a bila je težka, prav tako kot se je zdela tudi nenavadna, skrivnostna in prepovedana. Skrita pred pogledi in zapečateni. Ne da bi pomišljal, sem prerezal vrv. Zvok, podoben udarcu s krili, se je razlegel po podstrešju. In že sem se zastrmel v skladovnico knjig. Velikih in majhnih, na debelo pokritih s prahom, in dajale so na moč čuden vtis. Nekateri so imele na platnicah strah vzbujajoče obraze in čudna znamenja. Dve največji pa sta bili opremljeni z ničemer drugim kot s slikami golih žensk. Kar pa nikakor ni zmanjševalo nji-

hove privlačnosti. Dobro sem zaprl vrata, sedel in bral ob soju svetilke. Zgodba iz Benetk, leto 1433. Nisem razumel prav vsega, a besede so se vsedle globoko vame kot semena, ki bodo počasi in čudežno vzkli.

Naslednjega dne sem šel spet tja gor. Tokrat sem prebiral čisto drugačno zgodbo. Pripovedovala je o zastrupljevalcu iz Chicaga. Neka človeka je zasledoval nizkoten morilec. Tekel je po ozkih stranskih mestnih ulicah. Zvezde so sijale nad njim. Čisto tako kot nad menoj. Skrivnostno so mi mežikale skozi strešno lino. Komaj sem lovil sapo po brezglavem begu.

Deset dni kasneje sem knjigo zaprl in po glavi mi je rojilo samo še moje potepanje po ulicah Chicaga.

Stal sem na strehi sveta. S knjigo v roki lahko potujem, ne samo v Chicago ali Florenco, temveč vse do tja, kjer semena klijejo in postajajo del mene. Zaradi tega sem se včasih glasno zasmel sredi ure matematike, se v potu prebujal sredi noči, začel govoriti s čudnim glasom ... in rekel svojemu dedu, ki me je skušal naučiti deset zapovedi: "Dobro povedano, o modrijan med modrijani! Dobro povedano, ti oče sveta!"

Bjarne Reuter
prevedla Breda Mahkota

MEDNARODNA SREČANJA

SEMINAR BRITANSKEGA SVETA "MANAGEMENT V CENTRIH SPECIALNIH INFORMACIJ"

Seminar je potekal od 3. do 15. septembra v Brightonu. Naši gostitelji so bili z Inštituta za razvojne študije z Univerze Sussex (Institute for Development Studies) in predstavniki Britanskega sveta. Inštitut ima poseben oddelek (British Library for Development Studies), kjer organizirajo podiplomske študije knjižničarstva in informatike, v sodelovanju z Britanskim svetom pa tudi razne seminarje na temo knjižničarstva.

Z avtomatizacijo knjižnice so začeli "še" 1988, od 1991 so informacijski center oziroma servis, ki nudi:

- izobraževanje,
- izdelavo razvojnih projektov,
- iskanje in analiziranje informacij vseh strok,
- svetovanje ...

Za tako pestro ponudbo so usposobili specialiste za posamezne tipe informacij in seveda za različne medije. Poudarek pri iskanju informacij je na različnih medijih, na različnih načinih iskanja, pri različnih proizvajalcih baz ... Nikakor pa ni poudarek na zbiranju dokumentov ali informacij. Pomagajo si z že opravljenim delom sorodnih ustanov. Torej prisegajo na skupinsko delo in uporabljajo že opravljene storitve.

Seminar se je začel v nedeljo, 3. 9. 1995. Ta dan je bil namenjen zbiranju in spoznavanju. Udeleženci seminarja smo bili z vseh kontinentov, vseh geografskih širin in dolžin. Zbralo se nas je 19 slušateljev, ki smo se hitro spoznali med seboj in se pogovarjali o domačih knjižnicah, kulturnih in političnih značilnostih svojih dežel ter o družinah. Poleg mene sta bila iz Evrope le dva kolega, gospoda iz Madžarske in Švedske.

Naslednji dan, 4. 9. 1995, smo se natančno seznanili z urnikom dela. Urnik je bil zelo natrpan. Predavanja so se začela ob 9. uri zjutraj, končali pa smo med 17. in 18. uro zvečer, odvisno od razgovorov oziroma tem, ki smo jih še želeli predebatirati. V soboto in nedeljo so nam pripravili razne družabne aktivnosti (ogled Londona, obisk gledališke predstave, celodnevni ogled mesta Brighton). V dopoldanskem delu predavanj smo se tudi uradno predstavili (predstavitev dežele od koder prihajaš, knjižničarstva in dela, ki ga opravljaš doma). V popoldanskem delu pa smo začeli s programom.

Namen seminarja je bil spoznati različne oblike upravljanja v knjižnicah in informacijskih centrih: management zaposlenih (= izbiranje kandidatov za zaposlitev, do spremljanja uspešnosti že zaposlenih), ugotavljanje in pregledovanje uspešnosti zaposlenih, pozitivne in negativne motivacije zaposlenih in demotivacije/motivacije zaposlenih. Prav tako smo spoznali, kako ugotavljati in kako odreagirati v raznih prilikah, ki so povezane z disciplino oziroma redom zaposlenih. Zaključek se je glasil: "*V kolektivu je potrebno doseči stanje oziroma miselnost, da vsakdo dela zase in ne za predpostavljenega.*" Seveda je dolžnost predpostavljenega, da zna

vzpostaviti in ohraniti tako stanje. Naslednja ugotovitev: *"V mejah se lahko upoštevajo želje in interesi posameznika. Pri tem pa mora biti menager zelo previden, da ne dela razlik med osebjem."* Predvsem pa je potrebno obojestransko zaupanje.

Naslednji dan je bil posvečen managementu časa oziroma delavnika, ki se ga je potrebno učiti zato, da izboljšamo rezultate delovnega procesa, ki jih dobimo, če primerjamo "input" in "output". Output je potrebno vedno natančno analizirati. Med delovnim procesom se srečujemo z dvema vrstama aktivnosti: rutinska opravila in ustvarjalno oziroma kreativno delo. Dober časovni upravljalec ima čas pod kontrolo in ni nikoli pod pritiskom zaradi stresa ali frustracij. Opozorili so nas na dve obliki stresa: na pozitivni in negativni stres. Pozitivni stres daje nove moči, novo ustvarjalnost. Oseba je ob koncu delovnika zelo utrujena, vendar zadovoljna z rezultati svojega dela (dosega ali presega zastavljene cilje). Spremlja ga glavobol, vendar spanec je globok in zjutraj ni ne glavobola in ne utrujenosti.

Informacijski center, knjižnica ali oddelek knjižnice mora biti organiziran kot "team". Spoznali smo naloge, dolžnosti, potrebna znanja in lastnosti "šefa" teama. Imeli smo tudi praktične naloge iz planiranja delavnika za različna časovna obdobja ob različnih obremenitvah. Planirali smo svoje kariere in se spoznali s psihologijo dela. Seznanili smo se še z managementom kvalitete informacijskega centra ali knjižnice. Planiranje je mišljenje o prihodnosti, o delu, ki ga je potrebno sistematično opraviti. Je ključni element časovnega upravljanja, kajti v neplaniranem "stanju" se ves dan ukvarjaš s pro-

blemi drugih ljudi, tvoje delo pa stoji in ne napreduje.

Pred popoldanskim razgovorom smo si ogledali videofilm, ki je povzel vsa med dnevom pridobljena teoretična znanja.

Eden izmed dnevov je bil rezerviran za osebni, lastni management (=self management), kjer smo se naučili planirati svoje delo in svoj čas. Vse aktivnosti, ki jih opravljaš, zanje pa je potreben daljši čas, si moraš splanirati za pol leta vnaprej (=pomembnejši sestanki, ki jih boš vodil, udeležbe na posvetovanjih, realizacija projektov ...). Naučili so nas: *"Nikoli ne opravljaj stvari nemudoma!"*. Strankam, sodelavcem in drugim povej, kdaj bo delo opravljeno in se tega roka tudi drži. O sestankih pa so nas opozorili: *"Tisti, ki sestanek skliče, mora imeti v mislih, koliko stane ura oziroma minuta posameznega udeleženca, saj ima vsakdo svojo ceno delovnega časa."*

V praktičnem delu smo se aktivno naučili dogovarjati se o raznih poslih, kjer smo ugotovili, da je problem vseh knjižničarjev v premajhnem poudarku na izobraževanju (=strokovnem in knjižničarskem). Hkrati pa ne znamo propagirati svoje dejavnosti.

Tu smo tudi spoznali, da bo šel razvoj v vse bolj specializirane in informacijsko razvite knjižnice. Ugotavljajo, da je s knjigo mnogo stroškov (da jo kupiš, obdelaš, potrebuješ čas, ki je denar; da jo izposodiš; jo hraniš in neguješ). Telekomunikacije ali članstva v informacijskih gostiteljih pa so enkratni stroški, ki jih večinoma uporabniki z uporabo povrnejo. Primarni tiski naj bi se v bodočnosti hranili v "centrih" medknjižničnih izposoj.

Povzetek: *"Knjižničarji moramo začeti razlagati funkcioniranje*

knjižnic. Pri tem je potrebno poudarjati, da zunanje osebe težko obvladajo in prodrejo v vse pore funkcioniranja knjižnice. Ugled knjižnice se dviga z visokimi rezultati dela (natančnost, strokovnost, pestrost ponudbe, hitrost, dinamika). In za konec še: podjetja dobro plačujejo strokovnjake, da jim ne pobegnejo v privatni sektor."

Sledile so teme o upravljanju z inforamacijsko tehnologijo. Preseñeni smo ugotovili, da so povsod enake težave:

- pomanjkanje denarja,
- pomanjkanje znanja,
- kraje.

Štiri dni pa smo namenili delu na programu CDS/ISIS.

Zadnja dva dneva smo se informirali o izdelavi projektov, s katerimi se prijavljate na razpise financerjev. Tudi ta del je bil sestavljen iz teoretičnega in praktičnega dela, popestrili pa so ga videoposnetki in zajetna skripta.

Glede ocenitve seminarja so nam povedali, da bo seminar visoko ocenjen le, če bomo pridobljena znanja začeli uporabljati na svojih delovnih mestih. Rečem lahko, da mi je resnično uspelo uvesti novitete, ampak le tiste, ki so popolnoma odvisne le od mene same.

Boža Janžekovič
UKM

KONFERENCA "COMPUTERS IN LIBRARIES"

London, 20.-22.februar
1996

Vzporedno s konferenco so potekali še drugi dogodki: razstava/sejem ponudnikov programske opreme za knjižnice, naročniških servisov itn., predstavitev proizvodov in storitev, poseben dan za šolske knjižnice... Glavne teme konference so bile: pravna vprašanja (primernost copyrighta, problem kontrole vsebine na Internetu), trendi razvoja tehnologije, prestrukturiranje knjižnic, humanizacija tehnologije, raziskava o dostavi dokumentov v Evropi, izobraževanje knjižničarjev (Internet, elektronska knjižnica), WWW (postavitev, vzdrževanje strežnika, atraktivnost vsebine, plačevanje...), Internet (vloga javnih knjižnic, kritični pogled, kulturne spremembe), projekti Evropske komisije - DG XIII/E/4 (dokumentacija na <http://www.echo.lu/libraries/en/libraries.html>), britanski nacionalni projekt eLIB za elektronsko knjižnico, informacijska strategija British Library... in še nekatere druge. Večina predavanj je objavljena v Proceedings of The Tenth Annual Computers in Libraries International 96.

Podrobneje bi veljalo omeniti projekt eLib kot strateško iniciativo za razvoj elektronskih medijev in mrežnih storitev v britanskem visokem izobraževanju, ki se usmerja zlasti na knjižnice. Projekt ima naslednja široka področja delovanja: elektronska dostava dokumentov, elektronske revije, digitalizacija primarnih dokumentov, izdajanje na zahtevo (reševanje

problema copyrighta v elektronskem založništvu), izobraževanje, dostop do informacijskih virov v omrežju, podporne študije. Obširna dokumentacija je na voljo na <http://ukoln.bath.ac.uk/elib/>. Tiskana verzija bo na voljo vsem zainteresiranim (v NUK, tel: 061 12 50 134 ali e-mail gorazd.vodeb@nuk.uni-lj.si).

Na splošno pa lahko rečem, da sedanji trendi vodijo k čedalje večjemu vključevanju omrežij (Interneta) v knjižnice - od digitalizacije publikacij, elektronskega publiciranja, širjenja dostopnosti informacij in publikacij, elektronske dostave dokumentov itn., kar zanesljivo spreminja podobo knjižnice.

Gorazd Vodeb

PREDSTAVLJAMO VAM

UNESCO - GENERAL INFORMATION PROGRAMME

Objavljamo poročilo o aktivnostih Unesca pri obnovi knjižnic in arhivov v Bosni in Hercegovini (povzeto po UNESCO General Information Programme : Assistance Programme for the Revival of the National and University Library of Bosnia and Herzegovina. Second Report, February 1996).

V Bosni in Hercegovini se je od 30. januarja do 7. februarja 1996 mudil g. Axel Plathe, iz Oddelka za generalni informativni program pri Unescu. Namen njegovega

obiska je bilo planiranje nadaljnjih aktivnosti znotraj Unescovega programa za Knjižnico v Sarajevu in priprava ocene informacijske infrastrukture, predvsem za knjižnice in arhive v Bosni in Hercegovini, v skladu s Sporazumom o sodelovanju, ki sta ga podpisala Unesco in Republika Bosna in Hercegovina.

Administrativna ureditev, ki naj bi začela delovati po podpisu Daytonskega sporazuma, bo določena po volitvah poleti 1996. To bo vplivalo tudi na infrastrukturo knjižnic in arhivov v Republiki Bosni in Hercegovini. Nov zakon o arhivski dejavnosti bo pripravljen po volitvah. Sedaj veljajo zakoni o arhivih, ki so bili sprejeti pred Daytonskim sporazumom. Mutatis mutandis velja tudi za Narodno in univerzitetno knjižnico v Sarajevu, ki še vedno opravlja vlogo glavne knjižnice v državi. Splošno oceno situacije v arhivih in knjižnicah v državi bo Unesco pripravil v prvi polovici leta 1996. To bo pomemben prispevek k obnovitvi informacijskih servisov v državi po volitvah.

Glavni problem v knjižnicah in arhivih so kadri. Država je v zadnjih štirih letih doživela ogromen "beg možganov" specialistov s področja arhivistike in bibliotekarstva. Vzpostavitev nove politične ureditve zahteva tudi ustanovitev nacionalnih izobraževalnih programov in institucij.

Narodna in univerzitetna knjižnica v Sarajevu. Unescova pomoč Knjižnici med vojno je bila zelo pomembna, saj je zagotavljala neposredno pomoč z zagotavljanjem temeljnih publikacij in opreme in z ohranjanjem mednarodnih stikov.

Na splošno sta povojna situacija v Bosni in Hercegovini in novi polet Bosanskih knjižničarjev pomembna elementa pri obnovi Knji-

žnice. Poleg tehnične podpore pri planiranju in izvajanju aktivnosti, bo Unesco še naprej skrbel za naraščanje fondov Knjižnice, predvsem za obnovo zbirk (referenčno gradivo, bibliografije, priročniki s področja knjižničarstva, temeljne periodične publikacije, etc.). Za obnovo knjižničnih fondov je Unesco od januarja 1994 prispeval 510,000 \$ (prispevki Unesca so znašali 220,000 \$, prispevki različnih darovalcev pa 290,000 \$).

Odločitev o novi zgradbi Knjižnice še ni sprejeta. Direktor se trenutno pogaja za 400 m² prostora v zgradbi v centru mesta. Sredstva Unescovega knjižničnega fonda bodo na voljo za obnovo in opremo teh prostorov.

Knjižnica lahko še naprej opravlja svojo funkcijo osrednje narodne institucije le, če hitro ponudi usluge, kot je npr. izdajanje narodne bibliografije in vzpostavitev avtomatizirane mreže za katalogizacijo in iskanje. Prevzeti mora tudi vodilno vlogo pri vzpostavljanju mreže univerzitetnih knjižnic Sarajevske univerze. Odločitev o uporabi ustrezne programske opreme mora biti sprejeta kar najhitreje. Unesco je priporočil naj skrbno proučijo program UNILIB, ki ga je razvila Narodna knjižnica Hrvaške in ki ga v Bosni in Hercegovini nekatere knjižnice že uporabljajo. Stroške za strojno in programsko opremo, ter za temeljno izobraževanje, ki ga bodo izvajali strokovnjaki iz Hrvaške, bo kril Unesco.

Pri obnovi Bosniace bi lahko program UNILIB uporabili za izdelavo baze podatkov o dokumentih Bosniace, ki jih imajo v svojih fondih posamezne institucije v Bosni in Hercegovini in v tujini. Denar potreben za identifikacijo teh del je na voljo v okviru 50,000 \$, ki jih zagotavlja pogodba med

Unescom in Knjižnico. Dodatna sredstva, predvsem za mikrofilmanje teh dokumentov, bodo na voljo tudi v okviru Unescovega fonda za knjižnico.

Vzpostavljen je tudi stik z UN INTERNET projektom (UNIP) za vzpostavitev dostopa do Interneta s Elektrotehnične fakultete Univerze v Sarajevu, kar je poskusni projekt za uporabo modernih komunikacijskih sredstev v Bosni in Hercegovini. Sodelovanje z UNIP bo omogočilo Narodni in univerzitetni knjižnici in drugim knjižnicam dostop do INTERNETA.

Knjižnica mora igrati ključno vlogo pri vzpostavljanju nacionalnega integriranega knjižničnega sistema z uporabo skupnih standardov in kompatibilne računalniške in programske opreme. Različne knjižnice morajo sodelovati pri odločanju o načrtovanju in uvajanju sistema. Potrebna finančna sredstva za redno dvomesečno srečevanje knjižničarjev Bosne in Hercegovine bo zagotovil Unescov sklad za knjižnice.

Ocena situacije v knjižnicah Bosne in Hercegovine

Unesco bo ocenil situacijo v vseh knjižnicah v Bosni in Hercegovini. Sedaj so na razpolago le informacije o stanju naslednjih knjižnic:

- Mestna knjižnica, Sarajevo
- Knjižnica Narodnega muzeja, Sarajevo
- Orientalni inštitut, Sarajevo
- Knjižnica Bolnišnice Koševo, Sarajevo
- Narodna knjižnica Hrvaške republike Herceg-Bosna, Mostar-Zahod
- Univerzitetna knjižnica, Mostar-Zahod
- Otroška knjižnica, Mostar-Vzhod

Mestna knjižnica Sarajevo je med vojno pretrpela hude izgube. 50 % 300,000 predvojnih enot knjižničnega gradiva in 4 od 20 podružnic je uničenih. Osrednja knjižnica se je preselila v prostore nasproti Predsedstva; prejšnja, močno poškodovana zgradba je dana na razpolago za ambasado. Knjižnica, (število njenih delavcev se je zmanjšalo s 120 na 20) je prenehala naročati publikacije leta 1991. Uvajanje avtomatizirane katalogizacije s pomočjo specialne programske opreme je bilo na začetku vojne prekinjeno; potrebna ekspertiza in večina programske opreme je odnešena. Zaradi uničenja in nedostopnosti ostalih knjižnic v Sarajevu, je Mestna knjižnica soočena s številnimi uporabniki in njihovimi zahtevami, ki jih vseh, zaradi svojega specifičnega tipa (javna knjižnica) in zaradi svoje zbirke, ne more zadovoljiti.

Knjižnica Narodnega muzeja v Sarajevu je s svojimi ca. 400,000 enotami najpomembnejša raziskovalna knjižnica v Bosni in Hercegovini, ki ima v svojem fondu veliko število starih knjig in rokopisov, med drugim tudi znamenito Sarajevo Haggadah. Leta 1992 so njen fond preselili v klet, da bi ga zavarovali, saj so boji potekali le 20 m stran. Pogoji shranjevanja so zaradi velike vlažnosti, velikih sprememb v temperaturi, nezavarovanosti prostorov, etc. neutrejni.

Orientalni inštitut v Sarajevu s svojo dragocveno zbirko 5,300 kodeksov (20,000 naslovov) predvsem otomanskega izvora, je bil leta 1992 povsem uničen, uničeni so tudi listkovni katalogi in inventarne knjige. Založniške aktivnosti Inštituta so bile prekinjene in jih še niso obnovili. Začasne nove prostore so dobili v Akademiji

znanosti. Delavcev je le še 13, pred vojno jih je bilo 33. S knjižnicami v tujini so sklenili sporazume o rekonstrukciji zbirk Inštituta z mikrofilmanjem. Z Narodno in univerzitetno knjižnico bodo sodelovali pri identifikaciji in obnovi zbirk, ki so pomemben del Bosniace.

Akademija znanosti Bosne in Hercegovine v Sarajevu je znotraj svojih projektov "Zgodovina narodov Bosne in Hercegovine" in "Zgodovina književnosti narodov Bosne in Hercegovine" ustvarila zbirko Bosniace, vendar so s tem delom leta 1980 prenehali. Unesco predlaga, naj se tudi ta zbirka, ki jo v večini sestavljajo mikrofilmi, uporabi pri rekonstrukciji Bosniace.

Knjižnica Bolnišnice Koševo v Sarajevu, glavna bolnišnična knjižnica v državi, je soočena z velikim povečanjem zahtev medicinskega osebja po specialnih informacijah, predvsem v zvezi z vojnimi poškodbami. Toda dobava medicinske literature, predvsem strokovnih periodičnih publikacij, je povsem zamrla. Biomedicinski podsistem knjižničnega sistema bivše Jugoslavije, ki je zagotavljal bibliografske informacije o medicinski literaturi, je razpadel. Knjižnica Bolnice Koševo načrtuje vzpostavitev državne mreže biomedicinskih informacij, ki ga bo zgradila s pomočjo Unescovega programa CDS/ISIS.

Narodna knjižnica Mostar, ki se sedaj imenuje Narodna knjižnica Hrvaške republike Herceg-Bosna, je sedaj dostopna samo za uporabnike iz zahodnega dela Mostarja in iz Hrvaške republike Herceg-Bosne. Poslopje, ki je bilo med granatiranjem mesta poškodovano, je bilo obnovljeno s pomočjo Uprave Evropske skupnosti za Mostar (EUAM); ca 70 % predvojnega

fonda je ohranjenega in spet dostopnega v obnovljeni zgradbi.

Knjižnica Univerze v Mostarju, ki se nahaja v zahodnem delu Mostarja, je bila leta 1992 povsem uničena (poslopje, zbirke, oprema).

Otroška knjižnica v vzhodnem Mostarju je edina odprta knjižnica v tem delu mesta. V fondu ima ca 7.500 enot; poslopje je bilo pred kratkim obnovljeno s pomočjo EUAM. Glavna otroška knjižnica je bila med vojno v celoti uničena.

Izobraževanje knjižničarjev v Bosni in Hercegovini

Do leta 1991 je za izobraževanje knjižničarjev v Bosni in Hercegovini skrbel Oddelek za primerjalno književnost in knjižničarstvo na Filozofski fakulteti Univerze v Sarajevu. Vojna je izobraževanje prekinila, septembra letos pa naj bi z njim ponovno pričeli. Obstaja velika potreba po izobraževanju knjižničarjev, saj je potrebno nadomestiti 70 % knjižničnih delavcev, ki so od leta 1991 zapustili državo. Izobraževanje knjižničarjev na univerzi je potrebno reorganizirati in vsebino prilagoditi novim zahtevam. Glavni problem je pomanjkanje usposobljenih učiteljev in potrebne opreme. Mednarodna pomoč bo potrebna predvsem pri prenovi študijskih vsebin.

Arhivi v Bosni in Hercegovini

Unesco bo pripravil tudi pregled stanja v arhivih Bosne in Hercegovine. Pri tem ne želi samo analizirati stanje nacionalnega sistema arhivov v luči uničenih fondov in poslopij, stanja kadrov, varovanja in zaščite gradiva, ampak želi dati tudi temeljne usmeritve, ki jih bo potrebno upoštevati pri izdelavi novega zakona o arhivih, ki ga

bodo sprejemali po volitvah poletja 1996. Društvo bosanskih arhivistov bo pomemben partner pri formulaciji teh umeritev in pri sprejetju zakona. Sedaj so na voljo informacije o stanju naslednjih arhivov:

- Državni arhiv Bosne in Hercegovine, Sarajevo
- Mestni arhiv, Sarajevo
- Narodni arhiv Hercegovine, Mostar-Vzhod
- Narodni arhiv Hrvaške republike Herceg-Bosne, Mostar-Zahod

Ti arhivi so skupaj z regionalnimi arhivi v Travniku, Bihaču (sedaj Federacija Bosne in Hercegovine), Doboj, Banja Luka in Foča (sedaj Republika Srbska) tvorili arhivski sistem Republike Bosne in Hercegovine.

Državni arhiv Bosne in Hercegovine v Sarajevu in **Narodni arhiv Hercegovine** v vzhodnem Mostarju sta že bila ocenjena med obiskom, ki sta ga maja 1995 organizirala Unesco in Mednarodni svet za arhive (ICA). V skladu s priporočili, sprejetimi po tem obisku, je bilo močno poškodovano poslopje Arhivov Hercegovine Mostar-Vzhod že obnovljeno z denarjem Uprave Evropske skupnosti za Mostar (EUAM), ki je za to namenila ca 400.000 DEM. Obnovo je začel Unesco, tehnično so jo pripravili eksperti Unesca/CIA. Obnovljeno poslopje pa so uradno odprli 7. februarja letos.

Mestni arhiv v Sarajevu, ki poleg mesta pokriva še 20 mest v okolici, ima v svojih fondih (ki merijo 3000 tekočih metrov) pomembne dokumente o zgodovini Bosne in Hercegovine. Med njimi je tudi pomembna zbirka otomanskih rokopisov in arhivskih dokumentov iz tega obdobja. Arhivski materiali so shranjeni na dveh lokacijah, ki nista bili poškodovani, medtem ko

je administrativno poslopje v samem središču Sarajeva močno poškodovano. V arhivu je sedaj 18 zaposlenih, pred vojno pa jih je bilo 27.

Narodni arhiv Hrvaške republike Herceg-Bosne v zahodnem Mostarju je bil ustanovljen z dekretom 21. maja 1994. Ta novo ustanovljeni arhiv ima le skromen fond (manj kot 10 tekočih metrov) in samo enega delavca.

Poziv k solidarnosti s knjižničarji Sarajeva

S pomočjo Poziva k solidarnosti s knjižničarji v Sarajevu, ki sta ga skupaj objavila Unesco in IFLA (objavljen je bil tudi v Knjižničarskih novicah 5(1995)4, str. 11) so do sedaj zbrali prispevke v skupni vrednosti ca 5,000 \$. Prispevki so bili poslani Društvu bibliotekarjev v Sarajevu, ki jih je razdelilo med svoje člane.

Več informacij o aktivnostih Unesca lahko dobite na
<http://www.unesco.org/cii>

prevedla in priredila
Jelka Kastelic

OBVESTILA

CD-ROM "LIBRARY LITERATURE"

V INDOK/knjižnici za bibliotekarstvo pri Enoti za razvoj knjižničarstva je uporabnikom na voljo

nov CD-ROM s področja knjižničarstva - **Library Literature**. CD-ROM je dostopen tudi preko strežnika za CD-ROMe v Narodni in univerzitetni knjižnici (dostop do CD-ROM strežnika je podrobneje opisana v Knjižničarskih novicah 5(1995)10, str. 6-10).

Library Literature je bibliografska baza podatkov, ki pokriva več kot 220 strokovnih revij s področja bibliotekarstva in informacijskih znanosti, knjige s tega področja (več kot 600 letno), zbornike s konferenc, diplome s področja bibliotekarstva, etc. CD-ROM se ažurira 4-krat letno.

Vsebinsko pokriva naslednja področja: avtomatizacija, katalogizacija, CD-ROMi, cenzura, otroška literatura, izposoja in kroženje fondov, klasifikacija, copyright, izobraževanje in zaposlovanje na področju bibliotekarstva, financiranje, posredovanje informacij, arhitektura knjižnic in knjižnične zgradbe, profesionalna društva in konference, oprema za knjižnice, bibliotekarske šole, nacionalne knjižnice, on-line iskanje, zaščita gradiva, odnosi z javnostjo, založništvo, šolske knjižnice, javne knjižnice, standardizacija bibliografskih opis, etc.

Za iskanje imamo na voljo tri različne načine:

1. Iskanje po vsebini (Single Subject Search - Browse). Tu le vpišemo deskriptor, ki nas zanima in že dobimo deskriptor, ki ga iščemo, skupaj s frekvenco pojavljanja. Če iskanega pojma ni v abecednem seznamu deskriptorjev, dobimo pojem, ki je najbližji iskanemu, poleg tega pa imamo tudi možnost iskanja po sorodnih pojmihih.
2. Iskanje po več poljih (Multiple Subject Search - Wilsearch).

Iščemo lahko po deskriptorjih, ki se nanašajo na vsebino, po osebnih imenih, po besedah iz naslova, po naslovu revije, po organizaciji, po Deweyevi klasifikaciji in po letu izida.

3. Ukazno iskanje (Command Language Disc Search - Wilsonline). Omogoča nam iskanje po različnih iskalnih predponah, uporabo Boolovih operatorjev, iskanje bližnjih in razširjenih pojmov.

Vsekakor je Library Literature na CD-ROMu izredno pomembna pridobitev za vse knjižničarje in tudi za vse študente bibliotekarstva. Upamo lahko le, da jo bodo s pridom uporabljali.

Jelka Kastelic

ONLINE KATALOG ZDRUŽENJA ZALOŽNIKOV AMERIŠKIH UNIVERZ

Katalog zajema bibliografske podatke o publikacijah združenja ameriških visokošolskih založnikov in je dostopen na Internetu. Trenutno je predstavljenih več kot 65.000 naslovov monografskih publikacij in časnikov, v katalogu pa najdete tudi navodila glede naročanja. Online katalog je dostopen na naslovu:

<http://aaup.princeton.edu>

ali

<http://press-gopher.uchicago.edu>

OBVESTILO ČLANOM DBL

Članarina ZBDS za leto 1996 znaša 3.000 SIT (2.000 SIT za ZBDS, 1.000 za DBL) oz. 2.000 SIT za upokojujence in študente. Članarino nakažite na žiro račun DBL: 50106-678-70081 do 31. marca 1996.

Plačilo članarine vam zagotavlja tudi naslednje ugodnosti:

1. dobivali boste strokovno revijo Knjižnica
2. imeli boste brezplačen vpis v vseh ljubljanskih knjižnicah
3. lahko se boste udeležili posvetovanja ZBDS
4. imeli boste popust pri nakupu knjig v naslednjih založbah:
Mladinska knjiga enoti Slovenska 29 in Kongresni trg 1, Ljubljana (10% popust za vse vrste knjig, razen pri subskripcijah in naročilih za periodiko)
Mohorjeva družba enoti Poljanska 4 in Mačkova 6, Ljubljana (10% popust pri nakupu vseh knjig)

O ostalih ugodnostih vas bomo še obvestili. Zaradi sprememb v vodstvu društva je bilo treba obnoviti vse dogovore za popuste, pri čemer so nekatere ustanove preklicale svoje prejšnje bonitete za DBL.

Smilja Pejanovič
predsednica DBL

PRILOGA

Tokratna priloga je posvečena spominu na našo kolegico Bredo Filo, od katere smo se poslovili 7. februarja.

V KROŽENJE

KNJIŽNIČARSKE NOVICE, 6(1996)3. ISSN 0353-9237. Izdala in razmnožila: NUK, Turjaška 1, Ljubljana. Urednik: Jelka Kastelic. Uredniški odbor: mag. Melita Ambrožič, Ivan Kanič. Naklada: 625 izvodov. Cena posamezne številke: 500 SIT. Knjižničarske novice lahko naročite za pol leta (januar-junij ali julij-december) ali za celo leto (januar-december). Naročila in odpovedi pošiljajte pisмено. Prejetih tekstov ne lektoriramo in ne honoriramo. Razmnoževanje ni dovoljeno.

Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje Republike Slovenije št. 23/179-92 z dne 16.3.1992 štejejo *Knjižničarske novice* med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3 Zakona o prometnem davku, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5%.

Naslov uredništva: NUK, Enota za razvoj knjižničarstva, za "Knjižničarske novice", Turjaška 1, 61000 Ljubljana. Prispevke lahko pošiljate tudi na disketah (v ASCII formatu), ali po elektronski pošti (NUK::JELA).

BREDI FILO V SLOVO

Spokojen nedeljski popoldan je prekinila tragična vest, da se je 3. februarja 1996 prof. Breda Filo za vedno poslovila od nas. Osiromašeni smo za njeno toplo besedo in za dragocen strokovni nasvet. Za vse, ki smo ji bili blizu, je bila Breda plemenit človek in odličen bibliotekarski strokovnjak, ki ga ne srečaš pogosto. Ko poskušam označiti njen značaj, mi prihajajo na misel predvsem njena vedrina, močna volja in predanost stroki. Predanost delu in skozi delo predanost drugim je bila izjemna. Bila je tako močna, da je včasih kar pozabila na skrb za samo sebe. To smo občutili kolegi v Univerzitetni knjižnici Maribor, kolegi v drugih knjižnicah in Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije ter študenti bibliotekarstva na Filozofski fakulteti v Ljubljani.

Breda Filo se je rodila 10. avgusta 1932 v Ljubljani, v družini zdravnika dr. Vladimirja Orla. 25. februarja 1955 je diplomirala iz grškega in latinskega jezika s književnostjo na Univerzi v Ljubljani. Po končanem študiju klasičnega jezikoslovja se je leta 1955 zaposlila kot profesorica na Klasični gimnaziji v Mariboru, kjer je poučevala do leta 1958, ko so to vrsto šol ukinili. Njeni dijaki se je spominjajo kot odlične pedagoginje. Dve leti je bila zaposlena na Osnovni šoli Bojana Illica v Mariboru, nato pa se je 1. aprila 1960 zaposlila v tedanji Študijski knjižnici v Mariboru. Pri delu ji je koristilo znanje nemščine, angleščine, francoščine, italijančine, ruščine, latinščine in grščine ter izjemen smisel za delo z ljudmi.

Dne 6. junija 1961 je opravila strokovni izpit za bibliotekarja. Dne 27. marca 1972 ji je bila priznana strokovna kvalifikacija višji bibliotekar, dne 28. aprila 1975 višji bibliotekar specialist in dne 16. novembra 1979 bibliotekarski svetovalec. Dne 24. aprila 1985 je bila na Univerzi v Ljubljani izvoljena za docentko.

Vsa leta od zaposlitve v Študijski knjižnici je bila članica Društva bibliotekarjev Slovenije, kjer je prevzela najodgovornejše funkcije. Bila je predsednica Društva bibliotekarjev Maribor in članica izvršnega odbora Društva bibliotekarjev Slovenije, namestnica predsednika Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, članica uredniškega sveta revije Knjižnica. Vodila je vrsto strokovnih komisij. Sprva je s kolegi iz Narodne in univerzitetne knjižnice sodelovala pri modelu splošnoizobraževalnih knjižnic, kasneje pa je posebno pozornost posvečala Sekciji za univerzne knjižnice in pripravila osnutek standardov. Kot članica društva je kolege seznanjala z novostmi bibliotekarske vede in nanje prenašala znanje, ki si ga je pridobila ob študijskih obiskih v evropskih knjižnicah. Aktivno je sodelovala tudi v mednarodnih bibliotekarskih organizacijah, kjer je zastopala slovenske bibliotekarje.

V nekdanji mariborski Študijski knjižnici je najprej delala v oddelku za katalogizacijo. Takrat je bil ravnatelj knjižnice prof. Jaro Dolar, v knjižnici pa so bili zaposleni le štirje bibliotekarji. Ravnatelj v svojem poročilu omenja, da so bibliotekarji, med katerimi je bila posebno prizadevna Breda Filo, objavili veliko strokovnih člankov v Knjižnici, Večeru, Našem gospodarstvu in Naših razgledih. V teh letih v knjižnici še ni bilo posebne informacijske službe, vendar pa so redno prihajali v izposojevalnico bibliotekarji iz drugih služb, med njimi tudi Breda Filo, in delo z uporabniki se je vedno bolj poglobljalo. Pričeli so analizirati naročilnice za literaturo in ugotavljati, za katere publikacije se uporabniki najbolj zanimajo. V tem obdobju je knjižnica prevzela matično službo za strokovne knjižnice, v okviru katere so v sodelovanju s Centralno tehniško knjižnico v Ljubljani analizirali potrebe podjetij po literaturi. Zasnovo pa so tudi Centralni katalog knjižnic (CKK) na mariborskem področju. Organizirali so tudi tečaje za knjižničarje.

Ko je 1. marca 1964 odšel prof. Jaro Dolar in prevzel ravnateljstvo Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani, je bil za vršilca dolžnosti ravnatelja imenovan dr. Stane Kos, dotedanji vodja oddelka za katalogizacijo, ki se je poglobljal v probleme organizacije strokovnih knjižnic. Na njegovo mesto je bila imenovana Breda Filo, ki se je istega leta dva tedna študijsko izpopolnjevala na Čehoslovaškem. V tem času so v Študijski knjižnici preuredili dokumentacijski oddelek, razširili oddelek za katalogizacijo in uredili čitalnico za profesorje. Kot vodja oddelka za katalogizacijo, v katerem je bilo tedaj zaposlenih sedem delavcev, je Breda Filo organizirala delo pri katalogiziranju in klasificiranju po sistemu UDK. Pod njenim vodstvom so pričeli izdajati Seznam novih knjig, posebno pozornost pa so posvetili izobraževanju knjižničarjev iz drugih knjižnic in matični službi. Da bi lahko pomagali pri krepitvi knjižnic v okraju, so se bibliotekarji Študijske knjižnice povezali z okrajnimi organi, pripravili referate s področja knjižničarstva in izdelali sedemletni plan razvoja knjižnic. Bibliotekarji Študijske knjižnice, med njimi tudi Breda Filo, so uredili knjižnice mariborskih visokih šol in uvedli v knjižničarsko delo njihove knjižničarje. Uvajali so tudi knjižničarje knjižnic Pokrajinskega arhiva, Muzeja NOB, Splošne bolnišnice, Okrajnega sodišča, Metalne, Tovarne avtomobilov in motorjev, Elektrokovine, Hidromontaže, Tovarne železniških vozil, Tovarne umetnih brusov in Marlesa. Breda Filo je leta 1964 v Dialogih objavila članek Ljudsko knjižničarstvo v mariborskem okraju, leta 1965 pa je pripravila prispevek o knjižnicah na Poljskem in češkem ter pričela objavljati recenzije nemške revije Zentralblatt für Bibliothekswesen.

Sredi šestdesetih let, ko je naloge ravnatelja Študijske knjižnice prevzel prof. dr. Bruno Hartman, je bilo delo oddelka za katalogizacijo naravnano zlasti v pomoč pri formiranju matičnih knjižnic, pri reševanju krajevnih knjižnic, reševanju knjižničarske problematike ob združevanju mariborskih občin ter Mestni knjižnici v Mariboru. Delo matične službe se je razživel, ko so leta 1967 zaposlili referentko za to dejavnost. Ob desetletnici mariborskih visokošolskih zavodov leta 1968 so ugotovili, da je Študijska knjižnica bistveno pripomogla k urejenemu študiju in strokovnemu izpopolnjevanju predavateljev ter njihovemu znanstvenemu delu. Formalno se je to potrdilo

leta 1970 z vključitvijo Študijske knjižnice v Združenje visokošolskih zavodov v Mariboru, k čemur je v veliki meri prispevala Breda Filo.

Leta 1970 je Breda Filo, ki se je v tem času pričela intenzivneje poglobljati v problematiko znanstvenih knjižnic, v reviji Knjižnica objavila razpravo Standardi in norme v znanstveni knjižnici, v Večeru je objavila članek Knjižnični sistem v Sloveniji, na občnem zboru Društva bibliotekarjev Slovenije pa je imela referat o vključevanju študijskih knjižnic v knjižnični sistem Slovenije.

Leta 1971 je z zakonom skupščine Republike Slovenije postala Visokošolska in študijska knjižnica ob Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani, druga slovenska knjižnica z nalogo arhivirati slovenske tiske. Ta častna nacionalna naloga je pomembno razširila delovno področje knjižnice, naložila pa tudi večji obseg dela v oddelku za katalogizacijo, ki ga je vodila Breda Filo. V istem letu je oddelek prešel v celoti na nov način dela. Začeli so namreč z matičnim katalogom v mednarodnem formatu in uvedli nov razmnoževalni aparat. Breda Filo je objavila v Naših razgledih prispevek Knjižnični sistem Slovenije in pripravila razpravo za matično službo pri Narodni in univerzitetni knjižnici Model regionalnega knjižničnega sistema v Sloveniji.

Leto 1972 je potekalo v znamenju širokih akcij za vsebinsko in prostorsko organizacijo bodoče mariborske univerze. Knjižnica je bila vanjo vključena ob projektiranju knjižničnega sistema. Vzporedno s tem so potekale priprave na reorganizacijo oddelka za delo z uporabniki, ki naj bi še skrbneje spremljal študijske procese na mariborskih visokošolskih zavodih ter zagotavljal relevanten dotok znanstvene in študijske literature. Breda Filo je o tej problematiki razmišljala v članku Konceptija razvoja znanstvenih knjižnic, ki je izšel v reviji Bibliotekar.

Ko je leta 1973 prevezela naloge vodje oddelka za delo z uporabniki Breda Filo, je bilo mogoče še intenzivneje nadaljevati z reorganizacijo, začeto v prejšnjem letu. Da bi izboljšali delo z uporabniki, jim čim uspešneje posredovali knjižnično gradivo, so v oddelku izvedli tehnične in vsebinske spremembe. Urejena je bila zbirka učbenikov in postavljena v veliko čitalnico. V njej so bili učbeniki, ki so bili predpisani v programih višjih in visokih šol v Mariboru. Obsegala je 661 enot in se stalno dopolnjevala. Za zbirko je bil izdelan poseben pomožni katalog. Knjige so bile postavljene po sistemu UDK. Za to zbirko so bile napravljene tudi kseroksnе kopije člankov, ki so bili predpisani v učnem programu. Preuredili so tudi informacijsko zbirko z bibliografijami, leksikoni, adresarji, slovarji in statističnimi publikacijami ter jo postavili v izposojevalnico.

Istega leta so popolnoma spremenili sistem izposoje. Namesto kontov velikega formata so uvedli manjše v plastičnih žepkih in zadolžnice v kopijah. Delavci v oddelku so se za iskanje informacij obračali tudi na sodelavce drugih oddelkov in s tem uveljavili načelo, da je knjižnica v celoti, z vsemi sodelavci, informacijski sistem. Da bi uporabnik dobil čimprej potrebno literaturo, je bila uvedena takojšnja izposoja iz akcesije. Oddelek je pričel preslikovati kazala vseh pomembnih domačih in tujih revij, ki so jih pošiljali

mariborskim visokošolskim zavodom. Intenzivno se je pričela razvijati medknjižnična izposoja za potrebe mariborskih visokih šol.

Velik razvoj oddelka za delo z uporabniki, ki se je pričel pod vodstvom Brede Filo leta 1973, se je nadaljeval tudi v naslednjih letih, ko je sprotno spremljanje študijskih načrtov in ugotavljanje potreb po študijski literaturi izredno povečalo uporabo knjižničnih storitev. Leta 1974 se je izposoja povečala kar za 76 % v primerjavi z letom poprej. Porast obiskov in izposoje je treba pripisati poglobljenemu delu informatorja in njegovih sodelavcev, razširjeni informacijski zbirki in prostemu pristopu do nje. Znanje o knjižnici so poglobljala uvodna predavanja študentom o knjižničnih informacijskih virih. Pogloblili so se osebni kontakti z uporabniki, knjižnica pa jih je seznanjala s svojim delom in fondi tudi z različnimi publikacijami, med njimi priročniki in seznamami novosti. Sodoben znanstveno-pedagoški proces je usmerjen v to, da usposablja študenta za samostojno in kreativno delo v stroki, da vzgaja v njem delovne navade in zanimanja, kar vse omogoča njegovo nepretrgano sistematično strokovno izpopolnjevanje. V takem sistemu študija pa je izredno pomembna bibliotечna kompetenca, to je sposobnost, da za študij in znanstveno delo uspešno uporablja knjižnico, njeno gradivo in informacijske vire.

23. septembra 1975 se je knjižnica preimenovala v Univerzitetno knjižnico Maribor. S tem se je zanjo začelo novo delovno obdobje, ki pa je bilo predvsem odvisno od vsebine in organiziranosti študijskih, raziskovalnih in znanstvenih dejavnosti nove univerze. V knjižnici so izdelali izhodišča za knjižnični, dokumentacijski in informacijski sistem Univerze v Mariboru (KDI).

V letu 1976 se je zanimanje za uvajanje študentov na visokih šolah nadaljevalo. Breda Filo je o tem razmišljala v referatu Knjižnica, INDOK-služba in uporabniki, ki ga je predstavila na strokovnem posvetovanju o razvoju INDOK- omrežja v Sloveniji, ter v prispevku za revijo Knjižnica z naslovom Informacijsko delo v knjižnicah glede na analizo informacij, informacijskih virov in uporabnikov. V sodelovanju s Slavico Ludvik in Vlasto Pacheiner-Klander je pripravila tudi bibliografijo Literature s področja bibliotekarstva in informatike v NUK, CTK in UKM, ki je bila objavljena v Knjižnici.

Leta 1977 so v oddelku za delo z uporabniki uvedli dve pomembni novosti. Prva je bila selektivna diseminacija informacij (SDI). Informacije o gradivu so pošiljali profesorjem, ki so jih pregledali in velik del naročili z medknjižnično izposajo. Druga pa je bila pomoč sodelavcev oddelka, ki so pomagali pri iskanju v katalogih in drugih informacijskih virih. Vsi, ki so se ob vpisu v knjižnico s to dejavnostjo prvič srečali, so potrebovali večjo pomoč. Pomembna pridobitev za mlado univerzo je bila tudi knjižnica v Študentskem domu v Mariboru, za katero je Breda Filova pripravila izhodišča, normative in izbor gradiva.

V letu 1978 se je nadaljevalo delo pri organizaciji KDI- sistema Univerze v Mariboru. Visoke šole so podpisale sporazum, tako da je bilo mogoče

nadaljevati z delom na novi podlagi. Breda Filo je pripravila poslovnik za delo odbora ter osnutek njegovih nalog. Sodelovala je z Zlato Kert pri izdelavi raziskovalne naloge Problemi informacij družbenih ved v knjižnicah in NATIS (Nacionalni informacijski sistem) v Sloveniji za Raziskovalno skupnost Slovenije.

Da bi bile informacije o predpisanih učbenikih čim hitreje in da bi jih dovolj hitro priskrbeli študentom, je leta 1979 oddelek za delo z uporabniki poslal vsem profesorjem mariborske univerze vprašalnik s prošnjo, naj navedejo predpisano študijsko literaturo. Izpolnjene vprašalnike so v oddelku obdelali in naročili glede na razpoložljiva sredstva primerno število učbenikov. Breda Filo je pripravila priročnik za uporabo informacijskega vira Social Sciences Citation Index. V knjižnično prakso je prenesla novosti, ki jih je spoznala na študijskem izpopolnjevanju na univerzah v Cambridgu in Surrey v Veliki Britaniji. Na strokovnem posvetovanju Društva bibliotekarjev Slovenije je imela referat Pedagoška naloga univerzskih knjižnic.

Leta 1980 je oddelek za delo z uporabniki povečal obseg sodelovanja s knjižničarji specialnih knjižnic in s knjižničarji v okviru KDI- sistema pri vseh organizacijskih in strokovnih vprašanjih. Breda Filo je izdelala Seznam informacijskih virov v UKM in preuredila časopisno čitalnico. Pripravila je Osnutek standardov za univerzno knjižnico in v Delu objavila razmišljanje Pogled na informatiko.

Leta 1981 se je v vsej ostrini zastavilo vprašanje o novi knjižnični stavbi. Ta je bila nujno potrebna zaradi silnega porasta števila uporabnikov, knjižničnih storitev in fondov knjižničnega gradiva ter tudi zato, da bi se knjižnica lahko razvijala v smislu sodobnega knjižničarstva. Povečan pritisk na knjižnične storitve je ob številčno enaki kadrovski sestavi zahteval nadaljnje organizacijske premike pri nalaganju novih opravil delavcem. Prožnost pri opravljanju delovnih postopkov je bila povečana, prav tako povezanost knjižničnih delavcev z mnogoterimi delovnimi procesi v knjižnici. Breda Filo se je kot predsednica ZBDS udeležila Kongresa IFLA v Leipzigu. Na posvetovanju Zveze bibliotekarjev Jugoslavije v Novem Sadu je imela referat Študij uporabnikov informacijskih virov.

Leta 1982 je Breda Filo pripravila več predavanj, med njimi Informacijska naloga splošnoizobraževalnih knjižnic v knjižnično-informacijskem sistemu Slovenije, Domoznanska zbirka in domoznanske informacije, Sistem znanstvenih informacij v pravu, Medbibliotečna izposoja - eden od osnovnih elementov sistema znanstvenih informacij.

Ko je bil leta 1983 na Univerzi v Mariboru instaliran računalnik, so se v knjižnici odločili, da najprej računalniško podprejo izposoja in tako posodobijo oddelek za delo z uporabniki. Istega leta si je Breda Filo ogledala informacijske sisteme v britanskih knjižnicah. Pripravila je elaborat Informacijska služba na Višji agronomski šoli ter recenziji knjig Informatika avtorice Ivanuške Melihar in Knjižničarstvo avtorice Martine Šircelj.

Največ organizacijskih posegov v letu 1984 je zahtevala uvedba računalniško podprte izposoje. Potrebni so bili izredni napor, da je bil projekt organiziran. V konstruktivnem sodelovanju z Računalniškim centrom Univerze v Mariboru so bibliotekarji, med njimi tudi Breda Filo, izvedli vrsto teoretičnih in praktičnih nalog, s katerimi se je računalniško podprt sistem izposoje utrdil. Celotna računalniška akcija knjižnice pa je bila upoštevanja vreden dosežek v slovenskem knjižničarstvu. Breda Filo je objavila prispevka Teoretične osnove izobraževanja uporabnikov in Izobraževanje uporabnikov informacijskih sistemov, z dr. Božidarjem Krajncičem pa je pripravila Osnutek enotnega sistema zajemanja podatkov o raziskovalnem delu za pripravo integriranega informacijskega sistema Univerze v Mariboru ter Tipologijo dokumentov.

Leta 1985 je na Univerzi v Mariboru začela z delom skupina, katere naloga je bila, da pripravi vse potrebno za organizacijo in izvedbo sistema za zajemanje podatkov o raziskovalnem delu delavcev Univerze v Mariboru. članica te skupine je bila Breda Filo. V skupini so pripravili vhodne dokumente, strukturo zapisa UNIMARC, navodila za izpolnjevanje vhodnih dokumentov s primeri in tipologijo dokumentov ter navodila za povezavo računalniško podprtega sistema bibliografske evidence raziskovalnega dela na Univerzi v Mariboru s sistemom katalogizacije in izposoje. Breda Filo pa je z referatom sodelovala na Mednarodnem znanstvenem posvetu o uvajanju študentov v rabo knjižničnih informacijskih sistemov v Berlinu.

Leta 1986 so v oddelku za delo z uporabniki pod vodstvom Brede Filo pričeli s poizvedbami v tujih bazah podatkov Dialog v Kaliforniji. Na republiški ravni je bilo določeno, katere naložbe v Sloveniji so nacionalnega značaja. Mednje je bila všteta tudi nova stavba UKM. Breda Filo je sodelovala pri organizacijskih načrtih razporeditve gradiva v novi stavbi. Zlasti prosti pristop in posebne zbirke so terjali poglobljen študij. Po predstavitvi izpopolnjenih programov UNIMARC-88 so v knjižnici pričeli z vnašanjem vhodnih dokumentov v bazo Bibliografije Univerze v Mariboru. Pri tem projektu je sodelovala tudi Breda Filo.

Na skupščini ZDBJ v Ohridu in na strokovnem posvetovanju slovenskih knjižničarjev v Mariboru je Breda Filo predavala o standardih za univerzne knjižnice, Društvu bibliotekarjev v Ljubljani pa o referenčni službi in Ranganathanu.

V letu 1987 je Breda Filo skupaj z drugimi člani strokovnega kolegija pripomogla k reševanju prostorskih, tehnoloških in organizacijskih problemov v novi stavbi. Pripomogla je k temu, da so bili sklenjeni trdnejši dogovori o računalniško podprtem knjižničnem sistemu v Sloveniji.

Leta 1988 pa je v okviru projekta na Centru za razvoj Univerze v Ljubljani izdelala raziskovalno nalogo Univerzne knjižnice v Mariboru, v okviru projekta Knjižničarstvo in celovito znanstveno informiranje na univerzi pa raziskovalno nalogo Standardi in norme v univerzskih knjižnicah.

Leto 1989 je bilo za knjižnico in njene delavce zagotovo eno zahtevnejših. Kljub težavam, ki so se pojavile po preselitvi v novo stavbo, so delavci

knjižnice racionalizirali nekatere postopke, sodelovali pri ustvarjanju vzajemnega kataloga in na pobudo Brede Filo začeli uvajati tehnologijo CD-ROM, organizirali številne ogled nove knjižnice ter sistematično uvajali v uporabo knjižnice posameznike in organizirane skupine študentov. Breda Filo je aktivno sodelovala v skupini znanstvenih knjižnic Alpe-Jadran in se udeležila 55. kongresa IFLA v Parizu.

Leta 1990 se je pod vodstvom Brede Filo širila ponudba baz CD-ROM. Sklenjene so bile tudi pogodbe za iskanje v tujih on-line bazah podatkov. Ob delu v knjižnici se je Breda Filo v tem letu intenzivno ukvarjala s pedagoškim delom na Oddelku za bibliotekarstvo Filozofske fakultete v Ljubljani, kjer je predavala metodiko bibliotekarskega komuniciranja in o visokošolskih knjižnicah. V tem letu je na povabilo Nemškega bibliotekarskega inštituta obiskala nemske knjižnice. 30. decembra 1990 se je Breda Filo upokojila, vendar nam je bila vsa leta po upokojitvi dragocena svetovalka, ki je bila vedno pripravljena pomagati s svojim velikim teoretičnim znanjem in izkušnjami.

Bibliografija Brede Filo obsega več kot sedemdeset enot in nam odkriva njeno zavzeto predanost bibliotekarski vedi. Naš dolg Brede Filo je, da izdamo njeno bibliografijo kot samostojno publikacijo, ki bo celovito predstavila njeno veliko delo. Pridobljeni nazivi bibliotekarska svetovalka, docent Univerze v Ljubljani ter priznanja, ki jih je prejela Breda Filo, Čopova diploma, državna odlikovanja, zlasti Zlata plaketa Univerze v Mariboru in Red dela s srebrnim vencem, so le skromne oddolžitve za njeno delo.

Breda Filo je imela močno voljo do dela in življenja. Upala je in, z njo tudi njeni kolegi, da bo ta volja premagala bolezen. V vseh izzivih, s katerimi se je srečevala v življenju, smo jo poznali kot zmagovalko, toda tokrat je bila bolezen močnejša. Kadar umre mlad človek, se vedno spomnim misli "Kogar bogovi ljubijo, umre mlad". In Breda je umrla premlada, da bi uresničila vse svoje načrte. Želela je izdati monografijo s področja bibliotekarstva, ki bi pomenila sintezo njenega dolgoletnega raziskovanja. Žal je ni utegnila dokončati. Neizprosna usoda nam je pred petnajstimi leti sredi najbolj ustvarjalnega obdobja iz bibliotekarskih vrst iztrgala Zlato Kert. Z Bredo Filo sta bili takrat vodilni spodbudnici razvoja Univerzitetne knjižnice Maribor v sodobno informacijsko središče. Brede slovo od drage sodelavke ni odvrnilo od ustvarjalnega dela, temveč se je s še večjo vnemo lotila uresničevanja ciljev, ki sta jih zastavili skupaj. Ob tem je vzgajala mlajše kolege v sodobno razmišljujoče bibliotekarje. Hvaležnost do Brede, ki nam je nesebično razdajala svoje bogato znanje, nas obvezuje, da nadaljujemo pot, na katero nas je usmerila. Pri tem pa ostaja vprašanje "Zakaj?". Zakaj nam ni dano, da bi to pot nadaljevali skupaj?

mag. Irena Sapač

Zarezalo je ostro, globoko, neusmiljeno. A na konici bolečine se utrinja nekaj svetlega. Spomini - vaši, moji. Moji - daljni iz študentskih let, najbližji iz zadnjih srečanj v času njene bolezni. Vmes pa velikanski lok, povezan z bibliotekarstvom. Moje uvajanje, klasifikacija, njena predavanja, osebna zavzetost, da mi pomaga pri razvozlanju zapletenih problemov, vedno zanesljivo, temeljito poznavalski strokovni nasveti, spodbude, usmerjanje, z nešteto nitkami je vtakano njeno delo v razvoj Mariborske knjižnice. Vedno pripravljena na pogovor, razčlenjevanje, iskanje rešitev, vedno naravnana na nekaj novega. Ko se je lotevala zahtevnih nalog, mi je rada razlagala, s kakšnimi vprašanji se rada ubada; bila sem poslušalka, od katere je pričakovala, da povem, kaj mi je nejasno, da je potem svojo misel še izostrila. Bila je zame včasih kar zahtevna izkušnja. Vmes tudi kdaj kaj o družini, otrocih, vrtu v Rakičanu in gospodinjskih umetnijah.

Bologna predlanskim - vse jo je še živo zanimalo, razmišljujoča in kritično snujoča je tehtala spet neko svojo novo misel. Lani smo odšli v Bologno brez nje, ne da bi se zavedali, kaj jo je zadržalo.

Odšli sva pred leti obe v pokoj in v tem času, ki bi ga bilo mogoče koristno uporabiti za doslej neuresničljive zamisli, mi je zaupala dilemo, ali predavati na fakulteti še naprej ali napisati knjigo. Knjigo - sem dahnila. Imenitna strokovnjakinja bi z njo ustvarila trajno podlago za razvoj stroke, za nadaljnji študij, dobrodošlo vodilo mnogim generacijam.

Njeni upi in upi vseh nas, ki smo od nje še veliko pričakovali, so ugasnili. Njene telesne moči so posrkale temne, uničujoče sile. Vse, kar je vložila v mlade generacije, pa bo živelo naprej. Vzornica mladim bibliotekarjem jim je izročila veliko dediščino. Misel in njen zgled ostajata trajno med nami.

Hvala ti za vse v tem trenutku spoštljivega slovesa - Breda Filo.

Darja Kramberger

"Kaj pa vi menite, kolega?" tako me je pred dobrimi 20 leti vprašala Breda Filova, ko smo se pogovarjali o knjižničnem sistemu mariborske univerze. Tako je Breda, ki je bila takrat že v vrhu bibliotekarske stroke na Slovenskem, spraševala mene, začetnika in amaterja. Povedal sem ji svoje mnenje. Breda Filova me je gledala v oči ter poslušala pozorno in pazljivo.

Dva nauka mi je takrat dala profesorica Filova. Prvemu se reče: spraševati; drugemu nauku pa poslušati. Dve temeljni življenjski modrosti. Kolegica Breda pa jima je dodala še tretjo: povedati. Spraševati, poslušati in povedati. To troje, navidez tako preprosto in vsakdanje, a vendar tako globoko, je prevevalo njeno življenje. Zdi se mi, da je na teh treh načelih gradila teorijo in prakso bibliotekarskega in vsakdanjega komuniciranja. Kolegica Breda je vse življenje spraševala. Spraševala je z enakim spoštovanjem tiste, ki so več vedeli kot sama in tiste, ki smo vedeli manj. In vedno je znala poslušati: pazljivo in pozorno, prizadevajoč si spoznati in razumeti misel sogovornika. Zbrano znanje je oplemeniteno s svojim razmišljanjem in izkušnjami izročala drugim: kolegom, knjižničarjem in še zlasti študentom. Po teh treh temeljnih načelih komunikacije se je docentka Breda Filova ravnala že dolgo prej, preden je začela predavati predmet Metode bibliotekarskega komuniciranja.

Za te tri življenjske modrosti se moram najprej zahvaliti sodelavki Bredi: čisto osebno, enako pa tudi v imenu sodelavcev in študentov Filozofske fakultete. Iskrena hvala za pomoč pri oblikovanju Oddelka za bibliotekarstvo. Hvala za zgled doslednega uresničevanja načel etičnega kodeksa knjižničarjev, še preden so bila zapisana. In hvala - ker je preprosto bila med nami in z nami.

Nevidna roka je obrnila zadnji list v knjigi Bredinega življenja. List, na katerem je zapisana in razkrita skrivnost življenja.

Nekdo bo odslej manjkal med slovenskimi knjižničarji. Nekdo z bogatim znanjem in velikimi izkušnjami. Nekdo, ki ga potrebujemo in ki bi ga vsak hip lahko vprašali: Kaj pa vi menite, kolegica Breda?

*Govor Jožeta Urbanije
na pogrebu v Rakičanu*

Draga Breda,

tvoji stanovski kolegi, slovenski knjižničarji, preprosto ne moremo dojeti, da te ni več med nami.

Ni še dolgo, kar smo se srečevali na naših strokovnih posvetovanjih, v raznih komisijah, na predavanjih, kjer si vselej in povsod znala prisluhnuti težavam mlajših kolegov. Bila si nam za vzgled, kako se mora obnašati knjižničar. Svoje misli si znala jasno in glasno povedati in jih tudi prijetno predstaviti v naši reviji Knjižnica. Tvoji prispevki in raziskave so bili osnova za naše delo.

Bila si ponosna na svoj poklic in mi, draga Breda, smo ponosni na tebe. Hvala ti za vse in naj ti bo lahka prekmurska zemlja.

*Govor Nade Češnovar
na pogrebu v Rakičanu*